

INTISARI

Perkawinan adat Jawa merupakan salah satu bentuk kebudayaan yang sampai saat ini masih dapat ditemui atau masih lestari. Upacara perkawinan adat Jawa mempunyai dua macam proses pelaksanaan yaitu perkawinan yang waktu pelaksanaannya di hari yang sama dengan akad nikah dan upacara perkawinan yang waktu pelaksanaannya setelah akad nikah. Walaupun keduanya berbeda akan tetapi kedua macam proses perkawinan tersebut masing-masing terdapat *sêsorah* yang telah dirangkum dalam seni *pranatacara*, yaitu seni mengatur jalannya sebuah acara.

Dalam rangkaian upacara perkawinan tersebut terdapat *sêsorah pasrah têmanten* dan *sêsorah tampi pasrah têmanten*. *Sêsorah* tersebut merupakan pidato yang disampaikan oleh perwakilan dari masing-masing keluarga mempelai untuk menyampaikan maksud serta tujuan masing-masing keluarga. Adapun *sêsorah tampi pasrah têmanten* disampaikan setelah *sêsorah pasrah têmanten* disampaikan dengan tujuan untuk menjawab apa yang telah disampaikan dalam *sêsorah pasrah têmanten*.

Penelitian ini difokuskan pada gaya bahasa yang terdapat dalam *sêsorah pasrah têmanten* dan *sêsorah tampi pasrah temanten*. Dalam *sêsorah pasrah têmanten* dan *sêsorah tampi pasrah têmanten* inilah terdapat berbagai ungkapan baik secara langsung maupun tidak langsung yang mengandung gaya bahasa.

Kata kunci: Upacara perkawinan adat Jawa, *Sêsorah*, Gaya bahasa

ABSTRACT

Javanese traditional marriage is a form of culture that is still everlasting. Marriage in javanese tradition has two kind of implementation process are marriage execution time on the same day with the marriage ceremony and marriage that the implementation time after the marriage ceremony. Although they are different but both types of processes that marriage each have *sêsorah* that has been summarized in *pranatacara* art, it is art for arranging the course of an event.

In a series of *pranatacara* art are "*sêsorah pasrah temanten*" and "*sêsorah tampi pasrah temanten*". *Sêsorah* is a speech delivered by representatives from each of the bride's family to convey the intent and purpose of each family. *Sêsorah tampi temanten* resignation submitted after *sêsorah* resigned *temanten* delivered with the aim to answer what has been delivered in *sêsorah temanten* resigned.

This research focused on style of language in *pranatacara* art which part of "*sêsorah pasrah temanten*" and "*sêsorah tampi pasrah temanten*". In "*sêsorah pasrah temanten*" and "*sesorah tampi pasrah temanten*" contains various expressions either directly or indirectly containing stylistics.

Keywords: Javanese traditional marriage ceremony, *Sêsorah*, Language style

PATHISARI

Upacara manten wonten ing adat Jawi punika salah satunggaling wujud kabudayaan ingkang ngantos dumugi sakmenika taksih lêstatun. Upacara manten wonten ing adat Jawi kagungan kalih tatacaranipun, ingkang sepisan inggih punika upacara manten ingkang kalêksanan sarêng kaliyan ijab qabul ugi upacara manten ingkang kalêksanan saksampunipun ijab qabul. Sênaosa kêkalihipun bentên nanging nggadhahi sêsorah ingkang sampun dipunringkês wontên ing saklêbête sêni pranatacara, inggih mênika sêni ingkang ngatur lampahipun adicara.

Wontên ing wikraman kêsebat wontên sêsorah pasrah tênganten lan sêsorah tampi pasrah tênganten. Sêsorah kêsebat inggih punika sêsorah ingkang kaaturakên dening pêrwakilan saking kêluarga tênganten kagêm ngaturakên pangangkah mawi tujuanipun kêluarga. Wondening sêsorah tampi pasrah tênganten dipunaturakên saksampunipun sêsorah pasrah tênganten, kagêm mangsuli punapa ingkang sampun kaaturakên wontêning sêsorah pasrah tênganten.

Panaliten punika dipunwatêsi wontên gaya bahasa wonten ing saklêbêtipun sêsorah pasrah tênganten uga sêsorah tampi pasrah tênganten. Ing saklêbêtipun sêsorah pasrah tênganten ugi sêsorah tampi tênganten mênika ingkang nggadhahi wiraos kanthi tarwaca. Bab punika amargi wonten ingkang migunakakên gaya bahasa, saingga wiraos boten saged lajeng tarwaca.

Wosing têngbung: Upacara manten adat Jawi, Sêsorah, Gaya bahasa